

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 111. An propter haeresim maritoru[m] dotes vxorem sint
confiscandae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

applicanda esse fisco Episcopi diocesani, qui causam fidei tractans hereticos punit, non obstante quod Episcopus debeat suis stipendijs & impensis in hereticos animaduerrere, per extrauag. Ex eo. tit. de heret. inter communes. Episcopus enim seu Prelatus diocesanus fiscum habere dicitur, vt notat glossa in c. quia diuersitatem. extra de concessione preben. vbi id notant Ant. de But. nu. vlt. circa finem: & Ioanes de Imola nu. 12. vers. et nota bene ex glossa. & alij quos refert Couarruuias lib. 2. variar. resolut. c. 9. nu. 11. vers. septimum aduertendum est. Ceterum hęc bona in vsus pios per Episcopum conuertenda essent nisi dicas ad fiscum Romanę Ecclesia pertinere, vt alibi indicauimus.

QVAESTIO CX.

An bona hereticorum impœnitentium vel relapsorum confiscanda sint ab Episcopo & ab Inquisitore, &c.

Entesima decima quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor bona laicorum hereticorum impœnitentium, seu relapsorum, relictorum brachio seculari, debeant eorum dominis condemnare, vel ipso facto, quo ut tales relinquuntur, sint de iure eorum dominis confiscata?

Respondemus, quod confiscatio bonorum hereticorum laicorum, vt dictum est supra quæstio. proxima. & patet c. Vergentis. extra de heret. non est facienda per iudices ecclesiasticos, sed per Potestates & Principes temporales, licet possint cogi per ecclesiasticos iudices per censuram ecclesiasticam ut eam exequantur: quæ quidem faciendæ est per eosdem, cum aliqui heretici indicantur ut relapsi, & traduntur curi seculari, ut patet in c. Vergentis. extra de heret. & c. Super quibusdã. de verb. sign.

Et quia hæc quæstio indirectè pertinet ad Inquisitores, sed directè ad dominos temporales, ideo dimittatur.

COMMENT. CLIX.

In hac quæstione Eymericus in sua opinione persistit, videlicet bona hereticorum laicorum confiscanda esse per potestates & principes seculares, & eisdem etiam applicanda; de quo articulo quid mihi sentiendum videatur, abunde explicui super proxima præcedenti quæstione.

Illud hoc loco admono, quod rectè Eymericus obseruat, ex c. Vergentis. extra de heret. nempe principes seculares cogi posse per censuram ecclesiasticam, vt bonorum confiscationem exequantur. Equidem raro huic censuræ locum esse putarem. si bona confiscata essent applicanda dominis temporalibus; cum sponte cupiditate habendi ad illa apprehendenda eos excitandos credam. Verum si cum officio Inquisitionis sunt applicanda, forte contingat hæredes, aut amicos, aut consanguineos eorum, quorum bona fuerint confiscata, ea bona nolle restituere, cogendi sunt ad ea exhibenda per censuram

Qui detinet bona confiscata, ad ea exhibenda & ecclesiastica censura & vi compelli possint.

A ecclesiasticam, & si opus fuerit, vi compelli debent, etiam si opus fuerit, inuocato auxillio seculari, argumento huius textus.

QVAESTIO CXI.

An propter hæresim maritorum dotes vxorum sint confiscandæ.

Entesima vndecima quæstio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor propter hæresim maritorum, dotes vxorum catholicarum debeant confiscare?

Respondemus, ut dictum est supra quæstio. proxima, quod interest Episcoporum, nec Inquisitorum, dominis temporalibus bona hereticorum confiscare, sed ipso iure sunt confiscata.

An autem propter hæresim maritorum dotes vxorum catholicarum sint confiscata, dicendum est, ut in c. Decreuit, de heret. lib. 6. vbi dicitur sic: Decreuit felicis recordationis Innocentius Papa quartus, quod propter hæresim maritorum catholicorum dotes non debeant confiscari. Quod intelligendum fore censemus, nisi forte mulieres ipsæ cum viris matrimonia contraxissent, quos hereticos tunc sciebant.

QVAESTIO CLX.

Potissima huius quæstionis conclusio est, Dotes vxorum ob hæresim maritorum non confiscari, nisi quando cum hereticis scienter contrahunt matrimonium.

De hac materia differunt Zanchinus tract. de heret. c. 25. nu. 4. Locatus in opere iudiciali, verbo, pena. nu. 9. vers. septimo vxores Carverius tract. de heret. nu. 141. vers. qui filij etiam. & nu. 169. vers. an autem liceat vxori. & seq. Palacios Rabijs super lege Taurina 78. nu. 1. idem in tract. de regio Navarra par. 5. S. 5. vbi copiose explicat quando delictum mariti vxori noceat. Simacas de catbo. inst. 11. 9. nu. 66. & sequen. Ioannes Royas singulari 215. incip. Vxor hæretica.

Ratio vero huius conclusionis est, quoniam mulier scienter contrahens cum viro hæretico, erroris eius cõsentire videtur, & hæretica putatur: unde consequitur vt & dotem & dotis privilegia amittat, de quibus in l. 1. ff. sol. mat. & in l. assiduis. C. qui potio. in pig. habeantur. authen. item privilegium. C. de har. Archidia. in c. 1. 4. q. 1. Baldus in rubr. de priuil. dot. late Balbus tract. da dote p. 11. membro 3. differentia 21. Ioan. Royas dicto singulari 215. glossa, Archidia. & Doctores communiter in c. decreuit. de har. lib. 6. Repertoriũ Inquisitorũ verbo, mulieres. §. vlt. idem copiosius verbo, dotes.

In hac tractatione sequẽtia sunt putissimũ obseruanda. Primum, si vxor a principio nesciuit, vitam cui nubebat, hæreticam esse, etiam si postea sciat, nõ admittit dotẽ: quoniam iniriũ respiciunt. ita glossa in dicto c. decreuit. de heret. lib. 6. verbo, tunc. quã communiter præcitati sequuntur: ignorare autẽ presumitur nisi probetur scire. l. verius. ff. de probatio. Sed

Sed mihi hoc amplius obseruandum videtur, si a principio ignorans contraxit, quamuis postea maritus hereticus fuisse obligat, dotem non amittet, nisi ipsa peccato eius deinceps consentiat: nam tunc eodem amittet, quoniam paria videntur a principio vel ex post facto delicto consentire: vbi que enim peccatum adest, & eadem pena ratio, quare idem ius statuetur. l. illud. ff. ad legem Aquiliam.

Plus tãto dubitationis habet: An si vxor maritum hereticum, nouit, postquã cum eo contraxit, dotem amittat, si nõ reuelat iudicibus fidei; & qui tenent hereticos inãfistitẽ esse reuelandos, fortassis diceret in penã omiãa reuelationis priuilegium recipere ad dotis amitti, sed verius est non amittere. Primum, quia ex omiãa reuelatione nõ contrahitur heresis, sed heresis suspicio: pena autẽ amittende dotis nõ videtur infligi ob solã quamcunque heresis suspensionem, sed ob heresim formale: & hoc est benignius; & ita accipio textũ in dicto c. decreuit. de heret. lib. 6. punietur ergo mitiori pena extraordinã: interdũ verõ excusari poterit ob causas; quas tãli supra parte 2. super q. 53. §. at non videtur.

Huc spectat quã tradit Matthæus de Afflictis in consli. regni Sicilia lib. 2. Rubrica 8. de vxorib. fori iudic. quẽ sequitur Gigas tract. de crimine lesa maiest. lib. 3. tit. de penis, quas incurrunt filij. q. 19. num. 2. quõd si non denuntiat maritum suum rebellem Regi, excusatur propter arctissimam coniunctionem, quã est inter virum & vxorem.

Num autem si vxor catholica receperit maritum hereticum, incidat in penas receptatorum, quãstionum est: & Albericus tract. de statutis, par. 4. q. 7. non teneri pena receptatorum asserit, & ita quandoque iudicatum commemorat, per textum in l. 1. C. de repud. ibi: non mutet uxoris affectionẽ: quia potius id amore viri & affectu maritali, quã affectu criminis facere videtur. & hanc sententiam sequitur Gigas tract. de crimine lesa maiestatis lib. 3. tit. de penis, quas filij incurrunt. q. 20. nu. 2. neq; ab hac sententia puto recedendum, vt dixi supra par. 2. super quãst. 56. §. sen aliãs fauorem. cum seq.

Sed in viã reuertor, cum vxor dotẽ non amittat ob heresim mariti (quod iustum est & rationi cõsonum, quia delicta suos debet tenere auctores. l. sanctimus. C. de penis.) si bona mariti a fisco sine occupata, mulier dotem suam ab eo repetere poterit. l. 1. cum ibi notatis. C. de repud. tradit Baptista a sancto Blasio in tract. de priuileg. dotalibus in priuilegio 146. sequitur Campegius tract. de dote 3. par. q. 23. & Hyerony. Gigas tract. de crimi. lesa maiestatis lib. 3. tit. de penis, quas filij incurrunt. q. 18. nu. 6.

Cum vero dicimus, dotẽ esse catholicã vxori a fisco restituendã, eam intelligimus, quã vere maritus hereticus ab vxore habuit, nõ illã quam in dotalibus instrumentis maritus se habuisse cõstituit. l. 1. C. de dote cau. non numerata. l. si quis post hac. C. de bonis proscript. glossã & Doctores communiter in l. assiduis. C. qui potior. in pig. habeantur.

Non ergo sufficit vxori ad repetendã dotẽ a fisco, producere dotal instrumentum, nisi amplius per testes, vel fidẽ tabellionis, vel aliter numerationem dotis viro factã legitime probauerit, vt efficaciter docuit Gabriel. Quemada in cõpendio questionum

A de bonis confiscatis. q. 4. quod apertissimẽ probat textus in dicta l. si quis post hac. C. de bonis. proscripto. ibi: Dos etiam, non quã aliquoties inuenter, dotalium instrumentorum tenore conscribitur, sed quam se corporaliter tradidisse docuerit, re-presentetur. hæc ibi.

Ad hæc restituenda sunt vxori bona parapherna, & alia eiusdem propria, quocunque titulo que sita: itẽ ea, quã ab innoxio adhuc viro titulo donationis ante nuptias accepit, aut alijs quibusdã modis, quos explicat textus in dicta l. si quis post hac. C. de bonis proscripto. in hæc verba: Ea etiam quã ab innoxio adhuc marito ante nuptias titulo donationis accepit, uel durante matrimonio largitione viri ad eam ante proscruptionem peruenerint, apud eam firmiter permaneant. hæc tenus ibi. Huc spectat textus in l. si ego. §. dotis. ff. de iure dot. & in l. 2. C. ne vxor pro marito.

His verbis comprehendas arrhas, & alia munuscula, quã ab sponso data sunt sponse osculis interuenientibus, cum primum copularentur: hæc enim non confiscantur, quia pudicitia præmio cedunt: hæc ergo a fisco repetenda erunt.

Neque propter heresim mariti perdit vxor, que dono accipit a consanguineis eiusdem mariti, nisi nominatim ab eo, qui donauit vxori, dictum sit vt marito acquirantur, vt optime scripsit Palacius Rubius in rub. de donatio. inter virũ & vxorem. §. 45. quem sequitur Simancas de catho. instit. tit. 9. num. 76. quod & mihi magnopere probatur: quia hoc casu contemplatione vxoris, non inuitã viri facte videtur huiusmodi donationes, quod tũc maxime verum erit, curres dono datã eius sunt natura, vt potius vxori, quã viro competant.

Illã mihi postrema difficultas hic est diluenda: An id quod matrimonio constante acquisitum est, debeat fisco adiudicari, cum maritus committit crimen heresis; an uero & sua lucri pars vna cũ dote vxori sit restituenda: & omiãis multis, verior sententiã & mitior est (a qua non recedorem si iudex in tali lite futurus essem) suam partem lucri cum dote vxori restituendam esse. Primum hoc benignitas suadet & æquitas. deinde non est rationi consonum, vt bona lucrata ex parte vxoris non committentis delictũ fisco cedant. l. ob maritorũ. C. ne vxor pro marito. Postremo hoc communi vero recipiunt viri insignes. Palacius Rubius in rubr. de donatio. inter virum & vxor. Gabriel Quemada in cõpendio questionum de bonis & confiscatis. q. 6. quos sequitur Simancas de catho. instit. tit. 9. nu. 71. ægre huc spectantia ab alijs sint petenda: nobis magis necessaria frequentiora retulisse sit satis.

Acquisitum collante matrimonio, an fisco a iudicetur, vel g. d. vxori detur.

Q V A E S T I O CXII. De confiscatione bonorum clericorum hereticorum.

Entesima duodecima questio est: Vtrum bona hereticorum clericorum impœnitentium, uel relapsorum, sint ipso facto, cum tales relinquuntur bra-

Qualia bona cũ dote vxor recuperet marito damnato.

Quã accepit vxor a consanguineis mariti heretici nõ perdit ob illius heresim.

Acquisitum collante matrimonio, an fisco a iudicetur, vel g. d. vxori detur.

104 6 2 9 -31 21000